

Nionde roten, tomt 13

Kvarteret Tenngjutaren

Tjugonde roten 1637–57v

Spannmålsгатans södra

Elfte roten 1657h–1670

sida öster om östra hamnen

Torkel Smed (troligen 9.13 med anledning av att Gunnar Mattsson var granne till Bengt Carlsson 9.14 och Gunnar Mattssons gård omtalas här 1696)

1637–38: 3, 2 mtl

Vid kämnärsrätten den 23.11.1649 fordrade Torkel smed på Hisingen sin avlidne sons hyra som båtsman av *Jonas Claesson skeppare*.

Arfwe i Torkel smeds gård 1640: 2 mtl

identisk med *Arfwed Pedersson smålänning*

1641–43: 2 mtl, 1648–50, 1645–47: 2 mtl, 1644: 1 mtl

Torkel smeds gård såldes till

Berge Gunnarsson 1647–51:2–1654, *Börge Gunnars* änka 1656–9 1657–5 Berge Gunnarsson betalade den 8.6.1646 1 1/2 d smt i huseköpspenning. En Börge Gunnarsson becksjudare omtalas 1649 på landerierna med 2 mtl men torde ej vara densamma.

Man kan av olika skäl sluta sig till att Börge Gunnarssons änka gifte om sig med

Gunne (Gudmund) Matthisson (Mattsson) båtekarl (Ambros pottemakares måg)

1658: 1, 1659–61: 11.2, 1665–66: 4, 1667–70–90, M1676: 1 tomt

Gustavi tomtöreslängd 1670–81 1 tomt

1696: Gunnar Mattssons hus: i dito *Ifwar Nilsson*

I februari 1670 fick Gunnar Mattsson stora bekymmer. Styvsonen *Gunnar Bergesson* anklagades då för stöld på *Göteborgsskeppet Falken*, liggande i Amsterdam. Det stulna köpmansgodset tillhörde *handelsmännen Erik Fransson Schröder* och *Anders Henriksson*, vilkas ombudsman i rätten var *Nils Eriksson*. Medanklagad var Gunnar Bergessons bäste vän *Erik Hansson klockares* son *Sven Eriksson*. En *Johan Jacobsson* vittnade vid rätten, att han alltid hade sett pojarna tillsammans. Styvfadern Gunnar Mattsson lovade målsägarna att betala dem så mycket Gunnar Bergesson kunde vara skyldig dem, varefter målsägarna eftergav sina krav på det hårdaste straffet. Gunnar Bergesson, som hade skadat ögat, fick byta sitt först ådömda livsstraff mot gatlopp, som han dock sökte krångla sig från. En tråkig sak i sammanhanget var att Erik klockares dotter *köpmanshustrun Gro Eriksdotter* (g 1.m. *fiskhandlaren Nils Torkilsson*, 2. *Knut Andersson Barntman*) anklagades för häleri av en del av de stulna varorna. Den 17.2.1670 inlämnade Gro Eriksdotter en skrift till sin och sin broders Sven Erikssons ”unskyllande och befriande”. Hon hade ej vetat att det av Gunnar Bergesson försålda godset hade varit stulet. Hennes broder hade inte varit

med vid försäljningen eller haft något intresse däri. *Hustru Sigrid Bötters* son betygade, att han hade återlevererat Gunnar två av Groo köpta stycken tyg utanför *Björn Anderssons* port. Dessa skulle Gunnar ha lämnat Groo elva dagar efter hennes bror Svens avresa. *Hustru Karin Plåtslagares* berättade, att när hon en gång var hos Groo var Gunnar Bergesson där men inte klockarsönnen. Hälerianklagelserna medförde för Groo för hela livet dåligt rykte och utfrysning ur de finare köpmanskretsarna.

En *Jöns Andersson* hade först ”med skällsord påbördat” Gunnar Matthisson och sedan slagit honom, varför han fick böta 12 mark vid underrätten den 18.9.1663. Tillsammans med *Nils Torsson* fick Gunnar Mattsson själv böta den 22.6.1664 för att de ”sig sinsemellan på Torget med hårdragande parlamenterat”.

Vid underrätten den 13.11.1667 kände *Frantz Kuhn* mot båtekarlen Gunne Mattsson angående sju tre dalers plåtar och ett stycke band, som hade kommit bort i Gunne Mattssons båt, sedan hans koffert hade sönderbrutits. Kärandens tjänare hade medföljt båten och borde själv ha passat godset. Frantz Kuhn ville med *Nils Preutz* tjänare *Erik Berg* bevisa, att kofferten var hel, då den sattes på båten.

Båtekarlen Gunnar Mattssons hustru besvarade sig i ränte- och byggningskollegiet den 20.2.1672 över att grannen *Bengt Carlsson* skulle ha byggt en bit in på deras tomt. Det bestämdes, att mätning av Gunnars och bredvidliggande tomter skulle ske. I kämnärsrätten bestämde man den 13.9.1672, att stridigheterna mellan Bengt Carlsson och Gunnar Mattsson om deras sammanliggande tomter skulle lösas av *byggningsskrivaren Hans Persson* och *stadstimmerman Gullbrand Andersson*.

Vid kämnärsrätten den 12.3.1669 mötte Gunnar Mattsson sin medredare *slusskrivaren Lars Bengtsson*. Gunnar Mattsson hade några år före *Peder Erikssons* död av *Erik Perssons* barn tillhandlat sig tre femteparter i en strömbåt ”på vilken båt jag tillföre seglade som skeppare hos deras moder sal Gunborg Erik Pers men när hon dödde och båten liksom annat gick till delning tillgjorde ”tre syskon honom tre delar. De två återstående delarna stannade hos två bröder. Den ene brodern *Gunnar Eriksson* (som blev befallningsman i Skåne) var alltid absens, den andre brodern Per Eriksson var alltid motvillig. Dessa båda parter såldes till Lars Bengtsson ”emot all lag”. Redan den 14.11.1666 hade *åldermannen Erik Andersson* vid underrätten begärt, att Gunnar Mattsson ”en riktig räkning göra måtte för den frakt han av en strömbåt förledit år till sillfisket två gånger åtnjutit haver” och detta å Lars Bengtssons vägnar. Gunnar Mattsson ansåg sig redan ha betalt men trodde sig ha hört, att Erik Andersson hade tillhandlat sig Lars Bengtssons del och därför ånyo sökte frakten och ”svarandens skada söker, som så stor nackdel med samma resor utstått haver”. Ännu i april 1681 kunde båtekarlen Gunnar Mattsson vända sig mot avlidne slusskrivaren Lars Bengtssons arvingar angående denna gemnesamt ägda strömbåt, som ”genom deras förwällande alldeles fördärvas”.

Det framgår i olika sammanhang, att Gunne Matssons första hustru *Kerstin (Cherstin) Ambrosdotter* (begr. 14.12.1678) i sitt första äktenskap hade sonen *Gunnar Bergesson* (se ovan) och en dotter *Ingrid*. Kerstin var syster till *dykaren Olof Ambrosson* och halvsysster till *Börge och Nils Andersson Bohm*, vilkas far (hennes styvfar) var *Anders Eriksson vid Bommen* (se bl.a 10.105). Vad hennes far hette är okänt: den ende kände Ambrosius i Göteborg under första hälften av 1600-talet var *Ambrosius pottmakare*. Han var gift 1) 5.3.1628 m. *Anna Schlotz* och 2) 7.2.1638 m. *Ohloff Hindrichdotter*, som 25.5.1659 gifte om sig med *krukmakaren Mikael Goldman*. Pottmakaren passar inte in i släktsammanhanget. I varje fall inte på detta sätt.

I en lång skrift (förvarad i kämnärsrättens EIII:1,3.3.1669) redogör Gunnar Mattsson för hur det gick till vid arvsförflyttningen med hustruns medarvingar och hur han övertalats att skriva under svågern Börge Andersson Bohms förlikningsskrift. Sedan skriften var färdigskriven under Gunnars förvaring sände Börge en pojke att hämta Gunnar, som höll till i sin båt "weed Torget liggiandes". Pojken sade, att Börge hade ett ord att tala med Gunnar. När Gunnar kom till Lilla Bommen var redan *Börge Amundsson*, Nils Andersson (Bohm) och Olof Ambrousson samlade hos Börge Andersson. De berättade om skriften för Gunnar och läste upp den för honom. Då sade Gunnar: "Huem hafwer den giort, är her någon af Rätten beordrat at skiffa?" Då svarade Börge, att det inte var nödigt att kalla någon av rätten till det, som de själva kunde göra "af ty då skole dee hafue sin penning der af". Gunnar sade då sig "ey der på kunna förstå, satte migh altså i sinnet gåå min färde. Då togh Oluf Ambrousson mig i armen och sade Töfua migh, iag ähr älsta brodern, du skalt lyda migh och giöra som iag giör, af ty Börge belofuer sig behålla doteren Ingri (d.v.s. Gunnars styvdotter Ingrid Bergesdotter), som Moderen sielf för sin dödh till sig tagit hade och låfuat henne som sin egen doter begåfwa som modren sielf det Börge nu confirmerar att hålla henne med säng och annat och i gården behålla till hon försörgd blifwer. Altså må Du hermed nögd wara, ty det sker dubbelt welfång emot mig", sade Olof. Då invände Gunnar: "Alt detta är ey i förlikningsskriften förmelt." Då lovade Oluf: "Alt huad i skrifften fattas, skall iag wara man före." Gunnar envisades: "det blifwer ähntå intet beständigt, uthan iag will som förr gå bort". Börge Amundsson (om vilken man ej vet, om han hörde till arvtagarna eller var med som vittne) sade då "Denna skrift är ey annorlunda achtandes ähn, när du ähr af Börge förnöjd och Börge Andersson då får därå qwittens, då ähr hon först fullkommen men ey förr (och lade der till, 'kom och skrif under')". Gunnar avslutade sin skildring: "bewilliande altså på berörda sätt at låta mitt Nampn att underskrifwa. P. S. om icke flickan hade warit, som han sålunda lofwat, hade sådant skifte aldrig skett."

I ett annat brev begärde Gunnar Mattsson, att Börge Andersson Bohms förlikningsskrift skulle förklaras ogill. Han ville också, att Börge skulle åläggas att upprätta ett oförfalskat inventarium efter sina föräldrar. Sedan borde ett lagligt skifte förrättas och en edsvuren redogörelse göras för det klädet, som Börge erhållit av Gunnars företrädare i äktenskapet. Med mera.

Frågan om Gunnars hustruns arv togs upp i justitiekollegiet den 29.10.1669. Fullmäktig för Gunnar Larsson var *Isak Larsson*, som begärde, att Gunnar måtte njuta sin hustrus arv 80 rdr och 110 rdr "godminne" av Börge Andersson Bohm efter underrättens remission. Börge ansåg, att detta var överbetalt, eftersom Gunnar fått kläde och annat av honom. Vad Gunnar hade fått var endast 30 rdr ansåg Isak. Det framgick i kämnärsrätten den 22.12.1671, att Kerstin av sin mor, medan hon levde, hade fått en kassjacka, en brun klädeskjortel (värd 6 rdr), en kasströja (värd 3 rdr) och en mössa (värd 1¼ rdr). En svart kappa hade Kerstin Ambrosdotter sedan fått av sin halvbror Börge Bohm. Övriga persedlar hade skänkts till Gunnars styvdotter *Ingrid Bergesdotter*, medan hon vistades hos sin mormor och Börge Bohm, som kom med en moträkning på 100 rdr.

Vid kämnärsrätten den 3.3.1669 (och 9.11.1671) anklagades Börge Andersson för att ej ha hållit sitt löfte om att ta vård om Gunnars styvdotter Ingrid Bergesdotter. Själv blev Gunnar Mattsson vid rätten den 1.10.1685 anklagad av sina två styvdöttrar Ingrid och *Britta Bergesdotter* för att inte ha avvittrat dem före sitt äktenskap med deras mor. De begärde förgäves sitt fädernesarv. Gunnar Mattsson hänvisade till sin oförmögenhet och ville ge dem 10 rdr vardera, om de blott ville ge honom uppskov.

Lantmätare Kiättil Claesson hade en fordran på 50 rdr på Gunnar Mattsson, som han hade arresterat hos *David Amia*. Men *Bengt Hylthenius* hade för 100 rdr fordran kontrakt och hypotek på

Gunnar Mattssons halva strömbåt och hade underrättsdom 1685 och inprotokollerat sin fordran, varför han ansåg sig ha bättre rätt även till pengarna hos David Amia när saken behandlades i rätten den 29.3.1688. Gunnar Mattsson båtekarls son Mattes sade sig icke fordra så strängt på sitt arv. Bengt Hylthenius sade, att hans fordran daterades före arvdelning skedde.

Före sin död (begr. 20.6.1690) skänkte Gunnar Mattsson enligt vad som framgår i rätten den 26.4.1690 sin avlidne son *Matthis Gunnarssons änka Margareta Andersdotter* 1/7 i strömbåten *Fortuna* med alla tillhörande rättigheter och förmåner.

Berge Gunnarssons båda döttrar Ingrid och Britta inlämnade efter styvfadern Gunnar Mattssons död ett brev till magistraten angående styvfaderns båtaffärer med sin sväger Börge Andersson Bohm och deras halvsyster *Ingiel Gunnarsdotter* (efter skilsmässa från *Börge Mattsson Mohr* omgift *Roluf Rolufsson segelmakare*. Se 9.17 och 9.14.)

Sal Arfwed Timmermans änka *Karin Matthisdotter* hade tagit till sig sin döde bror Gunnar Mattssons yngsta dotter *Kerstin Gunnarsdotter* för vilken Arfwed Timmerman hade varit förmyndare. Kerstins mor var Gunnars änka *Brita Andersdotter* (omgift den 22.12.1693 med *soldaten Arfwed Berg*). Karin Matthisdotter bestämde, att Kerstin Gunnarsdotter och hennes halvsyster (Kerstin Ambrousdotters dotter) *Ingiel Gunnarsdotter* skulle vara lika delaktiga i Karins fjärdedel i en strömbåt. Ingiels trätgirighet och processlystnad skulle i många år besvära Göteborgsrätterna.

Per Jermundsson skeppar

1665–66: 4, 1667–70 (Troligen son till Germund timmerman)

Den 9.10.1690 beslöts om värdering av avlidne Gunnar Mattssons hus och gård. Gunnar Mattssons hus och gård köptes av

Ivar Nilsson (Krabbe),

som enl RR den 18.12.1693 lät uppbjuda hus och gård belägen vid Östra vallen mellan Carl Bengtssons hus å västra och Bartina vävares hus å östra sidan, vilken han (1690) köpt av sal Gunnar Mattssons kreditorer (fiskalen Bengt Hylthenius och *accismästare Anders Elofsson* i egenskap av fullmäktig för Kiättil Claessons sterbhus). Med magistratens lov pantsatte Ivar Nilsson den 1.3.1697 sitt hus på Spannmålgatan till *skomakaren Sewed Larssons änka Annika Nilsson* för lån av 100 d smt av hennes barns arv.

Skattningslängden 1715 värderar tomten till 100 d smt, huset till 320 och lösegendomen till 320.

Enligt upphandlingslängden 1717 bodde i gården Ivar Nilssons änka, *pigan Ingeborg Arfwedsdotter* samt *Jon Perssons änka*, *soldatänkan Karin Persdotter* samt *hantlangareänkan Kerstin Jönsdotter*, samtliga dessa änkor fattiga. Först nästa år den 22.1.1718 ägde bouppteckning rum efter avlidne Ivar Nilsson, kallad båtsman, när han begravdes 17.2.1714. Han efterlämnade 670:28 d smt, därav hus och tomt på Spannmålgatan.

Bouppteckningen ägde troligen rum inför hans änka *Sara Börgesdotters* (se 9.14) omgifte med

”Berendt Letzer enrollert”,

som ägde gården 1720 men hade avlidit 1725 (begr. 2.7.1725), då änkan säges” bruka näring”.

Börge Ivarsson skrev 8.3.1726: ”Bryggaren Rolof Åkerhög jämte min styvfader Berendt Letzer har borgat för 500 d smt stående i den gården jag bebor. Åkerhög har avsagt sig cautionen i en skrift till magistraten emedan dessa penningar tillhörde förmyndarna mästarerna Sven Linvalls och Jonas Biörcks pupill sal konstapeln Bergstens litzla son. Jag pantsätter den gården, varpå jag ned-

lagt ansenlig reparation. Min styvfader har avlidit men min kära moder Sara Börjesdotter, som vid en behållen gård på Spannmålgatan sitter, står fast vid sin sal mans caution.” – Börge Ivarsson kallas styrman i domkyrkans begravningsräkning, när ett par av hans barn begravdes 1724, resp. 1727. – Skrivelsen undertecknas också av (hans hustru?) *Cecilia Norman* och Sara Börjesdotter

Tomtöreslängden 1730 omtalar styrman Berendt Letzers änka. Sara Börjesdotter begravdes 24.1.1735 (D).

Hennes dotter *Maria Ivarsdotter Krabbe* hade varit gift med soldaten *Olof Wedin*. Olof Wedin står som borgare i domkyrkans begravningsräkenskaper 10.4.1733. Bouppteckningen efter honom upptog 375,19 daler, därav hus och tomt på Spannmålgatan (Berg II:11–12, 176)

Maria Ivarsdotter, kallad Olof Wedins änka, står som ägare till gården 1735. Hon gifte om sig med

åkaren Knut Pettersson,

som ägde gården 1737. I brev till magistraten den 18.11.1747 omtalades (EIIb:44) att *stadstimmermästare Ahlbo (m)* som förmyndare för avlidne *timmermannen Arvid Jonssons* tvenne omynliga barn lånat åkaren Knut Pettersson och dess hustru Maria Ivarsdotter 300 d smt mot 6 % intresse. Han begärde inteckning i makarnas ograverade gård på Spannmålgatan.

Knut Pettersson avled 1749 och begravdes 2 april s.å.

Enligt bouppteckningen den 25.10.1749 efterlämnade han 98,10 d smt, därav hus och tomt på Spannmålgatan mellan Arvid Haraldsson i väster och artillerismeden Sven Schiötling i öster, värderad 600 d smt. Maria Ivarsdotter Krabbe efterlevde också Knut Pettersson.

Den 23.8.1753 lät

borgaren och hökaren Arvid Haraldsson

första gången uppbjuda ett mellan dess eget hus å västra (9.14) och grovsmeden vid Kungl. artilleriet mästare Sven Schiötling å östra sidan (9.12) beläget hus och gård, som han tillhandlat sig av änkan Maria Ivarsdotter för 850 d smt enligt köpebrev 15.5.1753. Arvid Haraldsson ägde gården till sin död i nov 1769. Han var bror till *Anders Haraldsson* på Vallgatan och *Lars Haraldsson* på Kungsgatan. Enligt bou den 5.5.1772 efterlämnade han en förmögenhet av 5 842 d smt i hus och gård på Spannmålgatan. 1737–39 ägde han hus och gård på Smedjegatan mellan rådman Sigbrant Rosenbusch och perukmakare Souchons änka, värt 400 daler, 1741 var han ägare av ½ hus på Spannmålgatan mellan åkare Knut Petterssons hus och färgare Dahlgrens bakgård i väster, 295 daler (9.14).

G.1) *Catarina Jonsdotter*, död barnlös före 31.1.1739, då bou ägde rum.

2) *Brita Hising* efter vilken bou ägde rum 12.2.1741, dotter av *Kerstin Helgesdotter* och änka efter *Olof Wessman* (son *Gabriel Olofsson Wessman*)

3) *Helena Petersdotter*, död 3.11.1789. Tydligt gifte hon om sig med *hökaren Nils Lundquist*, som var ägare 1775 och vars änka nämnes 1785–87, ibm *hökaren Jonas Lundgren*. Helena Petersdotter efterlämnade nämligen enligt bou 2.12.1789 hus och tomt nummer 13 på Spannmålgatan mellan järndragare Henrik Modin i öster och hökare Liedströms änkas gård i väster.

Supercargören Bengt Christian Chölers änka Anna Maria, som var dotter till hökaren Arvid Haraldsson och Helena Petersdotter hade övertagit gården 1790 och var fortfarande ägare vid bran-

den 3.2.–4.2.1794 (ibm *hökaren Arfwid Nordström*). Supercargören vid Ostindiska Kompaniet Bengt Christian Chöler hade avlidit 25.2.1782.

1800 ägdes halva tomterna 9.13 och 9.14 av *förre hökaren Lars Lundvall* (ersatt 1807 av ägaren av 9.12 *sadelmakaren Johan Jacobsson*) och halva tomten av *snickaren Sven Brandin* (kvarstod 1807)

Senare uppbud av 9.13--15

snickare N C Dahlgren 21.2.1853

Uppbud av tomterna 9.10, 9.11, 9.12 och 1/2 9.13 av *målaren J W Bruhn* den 11.3.1861